

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษา "การเข้าสู่อาชีพของบุคลากรในการผลิตละครโทรทัศน์ กรณีศึกษา : ละครโทรทัศน์ เรื่อง "ขมั้นกับปูน" นี้ เป็นการศึกษาโดยอาศัย แหล่งข้อมูลจากกลุ่มประชากรอันได้แก่ บุคลากรหน้าฉาก (นักแสดง), บุคลากร หลังฉาก (ทีมงาน) และผู้เขียนบทโทรทัศน์ นอกจากนี้ยังอาศัยแหล่งข้อมูล ประเภทเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และการสังเกตลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ประกอบ ด้วย

แหล่งข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ แหล่งข้อมูลที่สามารถไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้ คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตละครโทรทัศน์เรื่อง "ขมั้นกับปูน" และเอกสาร สิ่งพิมพ์

1. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตละครโทรทัศน์ ได้แก่

1.1 บุคลากรหน้าฉาก คือ ผู้แสดง ซึ่งจะศึกษาเฉพาะผู้แสดงที่สำคัญเท่านั้น ผู้แสดงประกอบจะ ไม่อยู่ในข่ายของประชากรกลุ่มนี้ ดังนั้นประชากร ในกลุ่มนี้จะ ได้แก่ :-

1. จุฑารัตน์	จินรัตน์
2. ชลิต	เฟื่องอารมย์
3. ชไมพร	จตุรภุช
4. ฐาปกรณ์	ดิษยนันทน์
5. ดวงดาว	จารุจินดา
6. เดือนเต็ม	สาวิตุล
7. ทรงสิทธิ์	รุ่งนพคุณศรี
8. เทิดพร	มโนไพบุลย์
9. บงกช	ทรรพวาทีน
10. ปณิตดา	โกมารทัต
11. ปัทมา	ปานทอง

12. พิศาวรรณ	ประสพศาสตร์
13. เมทนี	บุรณศิริ
14. รุจน์	รณภพ
15. วันชัย	เผ่าพิบูลย์
16. ศตวรรษ	ดลยวิจิตร
17. สะอาด	เปี่ยมพงษ์ศานต์
18. สุदारัตน์	เดชากุล
19. เสาวลักษณ์	ศรีอรุณ
20. อชา	ทนต์าวัล

1.2 บุคลากรหลังฉาก ประเภทบริหารการดำเนินงานการผลิต (Production Staff or Above the Line) ได้แก่ :-

1. อุดลย์   บุญบุตร   ผู้กำกับการแสดงและผู้กำกับการบรรยาย
2. ปกาศิต   กิ่งศักดิ์   ผู้ช่วยผู้กำกับการแสดง

1.3 บุคลากรหลังฉาก ประเภทดำเนินงานการผลิต (Production Crew or Below the Line) ได้แก่ :-

1. กฤษณา   ปรีเสม   เสียง
2. แจ่ม   น้อยสังข์   ช่างกล้อง
3. ดิเทพ   ชัยธนานันท์   ช่างกล้อง
4. พรศักดิ์   ดิษยนันท์   ผู้จัดการกองถ่าย
5. ศรีนวล   สันแก้ว   แสง
6. สาโรช   ศรพิศ   ผู้ช่วยกล้อง
7. สิทธิเดช   ตระกูลสุนทร   เทป
8. สุวรีย์   นาคเสวก   เสื้อผ้า
9. สันติ   ศิริม่อม   แสง

1.4. ผู้เขียนบทโทรทัศน์
วิลาสินี (วิเชียร ทั้งสุข)

2. เอกสารสิ่งพิมพ์ เนื่องจากว่าผู้ศึกษาทำการศึกษาในขณะที่ละครโทรทัศน์กำลังออกอากาศอยู่ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับผู้อ่านเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรและละครโทรทัศน์ ดังนั้น จึงมีหลากหลายประเภทรวมไปถึง

สิ่งพิมพ์ที่เคยตีมาก่อนหน้านี้ สิ่งพิมพ์เหล่านี้คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, หนังสือพิมพ์อินไซด์ทีวี, นิตยสารขวัญเรือน, นิตยสารจันทร์, นิตยสารวัยหวาน, นิตยสารกรุงเทพ 30, นิตยสารมีเดีย และนิตยสารแพรวสุดสัปดาห์ โดยที่นิตยสารเหล่านี้ จะเสมือนเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของการสัมภาษณ์, เรื่องที่ปิดบัง เช่น การมีอาชีพอื่นควบคู่, บางเรื่องที่มีได้เก็บข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์รวมไปถึงข้อมูลใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของบุคลากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทบุคคลนี้ ผู้ศึกษาเริ่มต้นโดยการขออนุญาตทางบริษัทกันทนาวิดีโอ โบรคักชั่น จำกัด เพื่อขอเข้าไปสังเกตการทำงานและสัมภาษณ์กลุ่มประชากร ในช่วงระยะแรกของการสังเกต ผู้ศึกษาได้เปิดเผยว่าตนเองเป็นใคร และมาเพื่อวัตถุประสงค์ใด ซึ่งการเปิดเผยครั้งนี้ได้ส่งผลมา 2 ด้าน คือ ผลดี กลุ่มประชากรให้ข้อมูลอย่างเปิดเผยมากกว่าการให้ข้อมูลกับสื่อมวลชน เนื่องจากทราบว่า ข้อมูลเหล่านี้จะไม่มีการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนนั่นเอง แต่การเปิดเผยว่ามีใช้สื่อมวลชนนี้ ก็ทำให้ประชากรบางท่านมิใคร่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ทำให้ข้อมูลของบางท่านขาดความสมบูรณ์ไปบ้าง

อย่างไรก็ตาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ในช่วงระยะแรกนั้น ผู้ศึกษามีได้ทำการสัมภาษณ์ทันที แต่จะทำความคุ้นเคยกับกลุ่มประชากรให้มากที่สุด และสังเกตลักษณะการดำเนินการถ่ายทำ โดยการอ่านบทโทรทัศน์ทั้งหมด และขอ "ใบคิว" อันเป็นแหล่งที่จะแจ้งว่าแต่ละวันจะมีการถ่ายทำจากอะไรบ้าง และมีตัวละครตัวใดบ้าง แล้วจึงทำการอ่านเรื่องราวของฉากที่จะถ่ายทำในแต่ละฉาก ทั้งนี้นอกจากจะทราบลักษณะการดำเนินการถ่ายทำแล้ว ยังทำให้สามารถทราบการทำงานของแต่ละหน้าที่ และการกำหนดช่วงเวลาที่จะทำการสัมภาษณ์ที่จะมีขึ้นต่อไป รวมไปถึงการนำข้อมูลจากการสังเกตไปใช้เป็นประโยชน์ในการสัมภาษณ์

การที่จะทราบวัน, เวลา และสถานที่ของการถ่ายทำแต่ละวันได้นั้น ผู้ศึกษาจึงเลือกที่จะรบกวน "ผู้จัดการกองถ่าย" ในการขอทราบตารางการทำงานแต่ละครั้ง (รวมไปถึงการขอบทละครโทรทัศน์ด้วย) ทั้งนี้เนื่องจากการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรนั้น โดยเฉพาะนักแสดงจะมีความยุ่งยากบ้าง โดยผู้ศึกษาจะเลือกช่วงเวลาที่มีนักแสดงกำลังรอคอยการแต่งหน้า หรือรอคอยนักแสดงท่านอื่นที่จะ เข้าฉากร่วมกัน แต่ยังไม่พร้อมหรือยังไม่มาถึง ด้วยเหตุที่ช่วงเวลาจะเป็น

ช่วงที่นักแสดงสามารถให้สัมภาษณ์ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งลักษณะนี้สามารถใช้กับทีมงานประเภทดำเนินการผลิต ยกเว้นผู้จัดการกองถ่าย และฝ่ายเสื้อผ้า แต่มีข้อแม้ว่า ต้องให้ทีมงานเหล่านี้เตรียมอุปกรณ์การถ่ายทำให้เสร็จสิ้นก่อน และอีกช่วงเวลาหนึ่งที่สามารถทำการสัมภาษณ์ได้คือ ช่วงที่นักแสดงเสร็จสิ้นการแสดงในแต่ละวัน โดยที่จะต้องเป็นวันที่นักแสดงมีฉากที่ต้องแสดงน้อย ยกเว้นวันที่มีการถ่ายทำจนถึงดึกหรือเช้า การสัมภาษณ์ก็ย่อมทำไม่ได้แน่นอน แต่การสัมภาษณ์หลังการเสร็จสิ้นงาน ไม่สมควรใช้กับทีมงานโดยเด็ดขาด

อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาก็เคยสัมภาษณ์นักแสดงในระหว่างที่มีการถ่ายทำ เนื่องจากมีนักแสดงบางท่าน ภายหลังจากแสดงไปแล้วในช่วงเช้าก็จำเป็นต้องรอคอยนักแสดงที่จะต้องเข้ามาจากพร้อมกันในช่วงบ่าย หรือรอคอยการย้ายสถานที่ถ่ายทำ ซึ่งช่วงเวลานี้จะเป็นช่วงที่เหล่านักแสดงจะว่าง แต่ทั้งนี้ การสัมภาษณ์ในช่วงเวลาใด ผู้ศึกษาจะให้กลุ่มประชากรเป็นผู้เลือกช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับแต่ละท่าน

สำหรับผู้ช่วยผู้กำกับการแสดง, ผู้จัดการกองถ่าย และฝ่ายเสื้อผ้า ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลา ผู้ศึกษาจึงขออนัดสัมภาษณ์นอกเวลาปฏิบัติหน้าที่ในกองถ่าย

การที่ผู้ศึกษาทำการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ในวันที่มีการถ่ายทำก็เป็นเหตุมาจาก จะเป็นช่วงเวลาของกลุ่มประชากรสะดวกที่สุด โดยเฉพาะนักแสดงทุกท่าน จะขอให้สัมภาษณ์ในวันที่มีการถ่ายทำทั้งสิ้น

ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้รับคำแนะนำในการขอสัมภาษณ์ผู้กำกับการแสดงว่า ควรจะสัมภาษณ์เมื่อการถ่ายทำจบสิ้นไปแล้วทั้งเรื่อง ซึ่งปรากฏว่าผู้ศึกษาเคยประสบปัญหาไม่สามารถสัมภาษณ์ผู้กำกับการแสดงได้ แต่ในวันสุดท้ายหรือวันปิดกล้องละครโทรทัศน์ ผู้กำกับการแสดงยินดีให้สัมภาษณ์ได้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้กำกับการแสดงจะต้องทำงานหนักตลอดเวลาที่ถ่ายทำ ไม่ว่าจะมีการถ่ายทำก็ตาม

สุดท้ายก็คือ การสัมภาษณ์ผู้เขียนบทโทรทัศน์ ซึ่งผู้ศึกษาได้รับคำแนะนำมาว่าอาจจะไม่ได้รับการอนุญาตให้สัมภาษณ์ เนื่องจากผู้เขียนบทโทรทัศน์ท่านนี้

ค่อนข้างไม่มีใครเปิดเผยตัว ผู้ศึกษาจึงขอให้ผู้ที่คุ้นเคยกับผู้เขียนบทท่านนี้เป็นผู้ติดต่อขอสัมภาษณ์ ซึ่งก็ได้รับอนุญาตให้สัมภาษณ์

ในการสัมภาษณ์นั้น ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มประชากรใด ผู้ศึกษาได้ใช้คำถาม โดยหลักดังนี้

1. ภูมิหลังความเป็นมาก่อนเข้าสู่วงการ เช่น การศึกษา, อาชีพ, ความสนใจ, ความเกี่ยวข้องกับวงการบันเทิง เป็นต้น
2. ลักษณะการเข้าสู่วงการ
3. สิ่งจูงใจที่ทำให้ตัดสินใจเข้าสู่วงการ
4. ภายหลังจากเข้าสู่วงการแล้ว เกิดการเรียนรู้ทางอาชีพอย่างไร
5. ปัจจุบันมีการฝึกฝนทางอาชีพอย่างไร และทำอย่างไรจึงสามารถทำให้ดำรงอยู่ในอาชีพได้
6. สิ่งที่จูงใจให้ยังคงยึดอาชีพดังกล่าวอยู่จนกระทั่งปัจจุบัน
7. ประกอบอาชีพอื่นควบคู่ไปด้วยหรือไม่

ลักษณะของการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาจะใช้คำถามเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรตอบให้มากที่สุด ซึ่งบางครั้งคำตอบก็ไม่กระจำง ผู้ศึกษาก็จะซักถามไปเสมือนเป็นการพูดคุยกันให้มากที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ประสบก็คือ

1. ในส่วนของกลุ่มนักแสดงมีการ "ปิดบังความจริง" บางส่วน หรือไม่เต็มใจตอบคำถาม เช่น เรียนรู้ทางการแสดงอย่างไร ก็จะได้คำตอบว่าไม่ทราบหรือในลักษณะที่ว่า เป็นความสามารถส่วนตัวที่เกิดขึ้นมาเอง เมื่อพบปัญหาในลักษณะนี้ ผู้ศึกษาก็จะหลีกเลี่ยงไป หนีไปใช้คำถามอื่น เช่น ตื่นเต้นใหม่กับการแสดงครั้งแรก, เจอผู้กำกับการแสดงครั้งแรก ได้รับการกำกับอย่างไร, เพื่อนนักแสดงให้การช่วยเหลือด้านการแสดงบ้างไหม เป็นต้น

2. พบลักษณะการ "ถามคำตอบคำ" ในกลุ่มทีมงาน แต่เนื่องจากเป็นปัญหาที่ผู้ศึกษาได้คาดเดาแล้วว่าจะต้องเกิดขึ้น ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงพยายามท้าวความคุ้นเคยกับกลุ่มทีมงานเหล่านี้ก่อน และทำการสัมภาษณ์เป็นกลุ่มสุดท้าย หากลักษณะของการถามคำตอบคำก็ยังคงอยู่บ้าง ซึ่งก็เป็นในลักษณะของการไม่เคยชินกับการถูกสัมภาษณ์และเขินอาย

อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาจะสังเกตการเรียกชื่อของแต่ละบุคคลที่เรียกขาน ซึ่งจะเป็นลักษณะของการเรียงตามลำดับอาวุโส ดังนั้น ผู้ศึกษาก็จะเรียกขานตามนั้นด้วย โดยไม่แยกว่าจะเป็นบุคลากรกลุ่มใด เพื่อให้ลดความท่างเห็นลง

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ตามลักษณะการเข้าสู่อาชีพ
2. วิเคราะห์ตามการเรียนรู้ทางอาชีพ
3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้ยังคงประกอบอาชีพนั้น ๆ อยู่
4. วิเคราะห์การทำงานของกลุ่มบุคลากรหน้าฉาก (นักแสดง), บุคลากรหลังฉาก (ทีมงานประเภทบริหารการดำเนินงานการผลิต และดำเนินงานการผลิต) และผู้เขียนบทละครโทรทัศน์

เมื่อนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ ทำให้พบว่า ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ จะไม่มีใครสมบูรณ์นัก เนื่องจากมีบางส่วนที่ถูกปิดบัง เช่น เป็นเหตุผลทางธุรกิจ, ไม่ต้องการกล่าวถึง, เขินอาย เป็นต้น ทำให้ผู้ศึกษารู้สึกเสียดายยิ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาก็ได้ใช้แหล่งข้อมูลประเภทเอกสารสิ่งพิมพ์มาช่วยเสริมในส่วนนี้ ซึ่งก็ยอมรับว่า เป็นที่น่าพึงพอใจในระดับหนึ่งเท่านั้น การจะศึกษาวิเคราะห์ให้ลึกลงไปอีก จะไม่สามารถกระทำได้ด้วยข้อมูลเพียงเท่านั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยแหล่งข้อมูลอื่น เนื่องจาก การที่จะสัมภาษณ์สอบถามในส่วนที่ผู้ตอบไม่เต็มใจให้ข้อมูลนั้น ย่อมทำไม่ได้และเสียมารยาทยิ่ง อีกทั้งจะส่งผลต่อการสัมภาษณ์ที่จะดำเนินต่อไปภายหลังอีก แหล่งข้อมูลอื่นก็เช่น จากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการบันเทิง และทราบความเป็นไปของธุรกิจประเภทนี้ เป็นต้น แต่ก็เป็นการยากสำหรับบุคคลภายนอก ดังเช่นผู้ศึกษานี้ ที่จะสามารถหาบุคคลประเภทนี้ได้